

نامه ۳۵۰ شخصیت سیاسی، فرهنگی و دانشگاهی ایران به آقای خامنه ای

به نام خداوند بخشنده مهربان
حضرت آیت الله سیدعلی خامنه ای، مقام محترم رهبری

قرآن کریم «امر به معروف و نهی از منکر» را وظیفه یکایک زنان و مردان مؤمن دانسته و پیامبر اکرم (ص) نیز فرموده است: «کلکم راع کلکم مسئول عین رعیت». مهم ترین کاربرد این فریضه مترقی در مورد صاحبان قدرت و حکومت است. یعنی ارزیابی و نقد عملکرد دولتمردان و نهادهای حکومتی از مصادیق آشکار این وظیفه دینی است. به علاوه، یکی از پرافتخارترین اسناد اسلامی درباره آزادی های سیاسی، خطبه دویست و شانزده نهج البلاغه است که در آن پیشوای عدالت طلبان و آزادی خواهان، از همه مردم می خواهد که وی را از «بیان حق و مشورت عادلانه» محروم نکنند. سلوک کریمانه علی (ع) با منتقدان و مخالفان — تا زمانی که به خشونت فیزیکی و سلاح دست نیازیده بودند — الگوی جاودانه مدارای دینی و کشورداری اسلامی است.

بر این اساس، با اتکا به اصل هشتم قانون اساسی — که امر به معروف و نهی از منکر را حق و وظیفه قانونی همگانی مردم شناخته است — جمعی از شهروندان ایرانی، استادان دانشگاه، حقوقدانان، مدرسان و محققان حوزه های علمیه، نویسندگان، فرهنگیان، فعالان سیاسی و مطبوعاتی و ... دغدغه ها و توصیه های خود را آشکارا درباره برخی از مهم ترین مسائل جاری ایران با جنابعالی، به عنوان رهبر جمهوری اسلامی، در میان می گذارند و بذل توجه به آنها را در شرایط حساس کنونی کشور انتظار دارند.

استحضار دارید که در هر جامعه ای، کاهش مقبولیت عمومی مقامات بلندپایه سیاسی و سست شدن اعتبار ادعاها و دیدگاه های آنان نزد مردم باعث «بحران مشروعیت» می شود که یکی از نشانه های آن تعارض افکار عمومی با سیاست ها و عملکردهای رهبران و مدیران جامعه در مهمترین مباحث حیاتی کشور است. بحران مشروعیت با شکست روش های قانونی و مسالمت آمیز برای اصلاح امور جامعه به «بحران مشارکت» می انجامد و دوگانگی در ساختار حاکمیت، سیاست های متضاد و خنثی شدن اقدام ها و تصمیم های نهادهای منتخب مردم از سوی مقام ها یا نهادهای انتصابی به «بحران کارآمدی» دامن می زند. باید توجه داشت که قانون اساسی یک مجموعه یکپارچه است که در آن بر حقوق ملت هم عرض با حقوق زمامداران تصریح و تأکید شده است.

بر پایه تجربه های تاریخی در ایران و جهان، در وضعیتی که سه بحران پیشگفته همزمان رخ دهد، توسل به خشونت، سرکوب و روشهای آمرانه، همانند آنچه این روزها در برخورد با دانشجویان شاهد آن هستیم، جز تشدید بحران ها هیچ نتیجه و چشم اندازی ندارد و بهره گیری از چنین شیوه هایی برای ادامه حکومت، علاوه بر اینکه قانونی نیست و مشروعیت مردمی، اخلاقی و دینی ندارد، کارآمد و ثمربخش نیز نیست.

همچنین مستحضرد که تحولات و پیشرفت های فنی، اقتصادی و سیاسی و پیچیدگی های جامعه کنونی موجب آن شده است که مدیریت کلان بر پایه تصمیم گیری های فردی و فارغ از کارشناسی های دقیق و نیز بی اعتنائی به اراده و خواست مردم یا رودررویی با آن، ناکارآمد و به زیان منافع ملی باشد.

امروزه پرچمداران همه ادیان، مکاتب و ایدئولوژی ها می کوشند حضور و حاکمیت سیاسی خود را با روش های مردم سالارانه و مشارکت جمعی همراه کنند. به همین دلیل، اینک گذار از حاکمیت های فردی یا گروهی به مردم سالاری، دیگر گزینشی از سرآرمان خواهی صرف نیست، بلکه ضرورتی گریزناپذیر برای تداوم حیات کشور و ملت به صورت یکپارچه، مستقل و برخوردار از نظم و آرامش و ثبات است.

به نظر امضاکنندگان این نامه، حساسیت وضع کنونی کشور و جامعه بدان درجه است که کمترین خطای مدیران و تصمیم گیرندگان کلان کشور و نیز نیروها و جریان های مؤثر سیاسی می تواند به فاجعه ملی بینجامد. از این رو تلاش برای گذار از چارچوب های محدود دلبستگی ها و باورهای شخصی، به سوی دلبستگی های جمعی و بلندمدت به یک ضرورت و تکلیف سیاسی و انسانی مبدل شده است.

اکنون، در بیست و پنجمین سال استقرار جمهوری اسلامی، به گونه ای که شاهدیم، بیشتر مردم ایران از روند امور کشور ناراضی اند. حضور مردم در صحنه های تعیین سرنوشت در روزهای دوم خرداد هفتاد و شش، بیست و نه بهمن هفتاد و هشت و هجده خرداد هشتاد جلوه آشکار ابراز نظر و اراده مردم برای تغییر سیاست های کلان کشور و تعیین سمت و سوی جدید در این تغییر بوده است. جنابعالی همواره گستره این نارضایتی عمومی و میل به اصلاح را منحصر به حوزه اقتصادی و

فقر، فساد، تبعیض و گرانی کرده‌اید، حال آنکه برای ریشه‌یابی علل و عوامل روی‌گردانی و اعتراض مردم باید به مطالعه علمی فزاینده میان دولت - ملت پرداخت، چرا که مردم، علاوه بر مشکلات اقتصادی و معیشتی — که علل آن بیش و کم برای آنان روشن است — دغدغه‌های دیگری نیز دارند که مهم‌ترین آنها تحمیل سیاست‌ها و روش‌هایی برخلاف خواست عمومی و نیز نقض حقوق و آزادی‌های اساسی ملت و تحقیر بسیاری از نخبگان و شهروندان از سوی نهادهای مسئول یا غیرمسئول است. البته باید توجه داشت که بخش قابل ملاحظه‌ای از فساد، فقر و بیماری در حوزه اقتصاد ریشه در انسداد سیاسی و وجود باندهای مافیای اقتصادی و مالی دارد و به هر حال، از فساد سیاسی جدایی‌ناپذیر است. به بیان دیگر، انسداد سیاسی خود را در فساد اقتصادی بازتاب می‌کند.

ما امضاءکنندگان زیر، تلاش برای اصلاح مرحله‌ای و مدبرانه امور کشور و حرکت به سوی مردم‌سالاری را وظیفه همه کسانی میدانیم که به استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت ملی، بهبود زندگی مردم و سربلندی ایران علاقه‌مندند. ما همچنین، کوشش برای ارایه قرائتی واقعی یعنی مردم‌سالارانه از اسلام را تنها راه بقای اسلام در حوزه عمومی می‌دانیم و اطمینان داریم که بنیادگرایی تعصب‌آلود و استبداد دینی هرگز جایگاهی در میان مسلمانان ایران نخواهد داشت.

نگرانی عمیق نسبت به اوضاع خطیر کنونی و وقوف به نقش مهمی که جنابعالی می‌توانید در تسهیل و تسریع گذار به مردم‌سالاری ایفا کنید، ما را بر آن داشت که برنامه‌های مهم و در عین حال حداقلی لازم برای استقرار مردم‌سالاری را با جنابعالی در میان گذاریم. واضح است که مطالبات ملی، به ویژه تقاضای جمعیت جوان کشور، بسیار فراتر از این موارد است، اما تحقق این پیشنهادهای حداقلی می‌تواند مردم را تا حدودی نسبت به بهبود وضعیت امیدوار و دلگرم کند.

به نظر ما، جمهوری اسلامی ایران اکنون بر سر دوراهی سرنوشت‌سازی قرار گرفته است. یک راه آن است که با قرائتی استبدادی از اسلام و قانون اساسی، با انتصاب افرادی که جایگاهی در افکار عمومی ندارند و مخالف مردم‌سالاری‌اند و با اتخاذ سیاست‌هایی مخالف افکار عمومی و بعضاً برخلاف مصالح ملی، جمهوریت نظام را نقض کرده و با اصلی کردن عامل خارجی و دشمن در بروز مشکلات و نادیده گرفتن نقش عوامل درونی، طوفان ناامیدی و اعتراض ملت را گستراند و راه دوم آن است که به قرائت مردم‌سالارانه از قانون اساسی، یعنی همان قرائتی که هنگام برگزاری همه‌پرسی تاریخی فروردین یکهزار و سیصد و پنجاه و هشت اعلام شد و در شرایط کنونی نیز می‌تواند مردم را امیدوار و تهدیدهای بیگانگان را دفع و کشور را نجات دهد، تن داد. ما بر این باوریم که حساس بودن موقعیت کنونی ایران و عمق مطالبات مردم راهی باقی نمی‌گذارد جز آنکه همگان در برابر اراده ملی سرفرو آورند و با تقویت مردم‌سالاری امید، اعتماد و مشارکت هرچه بیشتر مردم را جلب کنند. شجاعت و صداقت در پذیرش و تحقق بخشیدن به چنین اصلاحاتی نشانه اقتدار، بصیرت و خدمتگزاری به ملت بزرگ ایران است.

با توجه به موارد بالا، امضاءکنندگان این نامه خواسته‌های حداقلی زیر را اعلام می‌کنند، خواسته‌هایی که اگر پاسخ مثبت نیابند، موج فزاینده نارضایتی‌های عمومی — که قدرت‌های بیگانه نیز به آن چشم طمع دوخته‌اند و برای سوار شدن بر این موج برنامه‌ریزی می‌کنند — حوادث و تحولات سیاسی و اجتماعی عمیقی را در آینده رقم خواهد زد.

دگرگونی اساسی در قوه قضاییه در جهت احیای حقوق اساسی مردم و اجرای عدالت. مهم‌ترین شاخص یک نظام سالم، مردم‌سالار و اسلامی، عدالت در قضا و برابری همگان در برابر قانون است. حال آنکه متأسفانه اکنون یکی از بزرگ‌ترین عوامل نارضایتی عمومی، روبه‌غیرعدالانه دستگاه قضایی، عدم رعایت آیین دادرسی کیفری در دستگیری‌ها، بازداشت‌ها، بازجویی‌ها و محاکمات و کمبود دانش حقوقی در این دستگاه است. با کمال تأسف، قضاوت در باره برخی از پرونده‌ها و افراد در خدمت سیاست است. بنابراین، برکناری مدیران جناحی و سیاسی — که به مخالفت با آزادی‌های مدنی، اجتماعی و سیاسی و قانون‌گریزی اشتهار دارند — از مناصب کلیدی در قوه قضاییه و انتصاب شخصیت‌های بی‌طرف، حقوقدان، آشنا با فرهنگ اسلام و ایران و مورد تأیید جامعه حقوقی کشور ضروری است.

انتظار می‌رود که رهبری نظام به عنوان بالاترین مرجع عملی تصمیم‌گیری با تغییر ترکیب اعضای نهادهای انتصابی، آنها را در راستای اراده ملی جهت دهد و هماهنگ کند. از جمله ضرورت دارد که ترکیب اعضای شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام به نفع اراده عمومی و مصالح ملی تغییر یابند. ارزیابی عمومی نخبگان و شهروندان این است که ترکیب فعلی شورا و مجمع یاد شده فاقد پایگاه مردمی و نگرش متناسب با درد و رنج مردم است و به همین دلیل، این دو نهاد عملاً مانع قانونی شدن و اجرای مصوبات مجلس هستند که خانه ملت است و باید در رأس امور باشد. برای بازگرداندن مجلس به جایگاه حقیقی و قانونی آن لازم است تعدادی از فقها، حقوقدانان و شخصیت‌های دانشگاهی، سیاسی، فرهنگی و اجرایی همسو با گرایش اکثریت ملت و معتقد به اصل حاکمیت قانون در این نهادها عضویت یابند. به علاوه، لازم است که قانونگذاری به طور انحصاری به مجلس شورای اسلامی واگذار شود و نهادهایی مانند شورای عالی انقلاب فرهنگی به کار قانونگذاری به موازات مجلس نپردازند. با تسریع در رفع موانع قانونی شدن مصوبات مجلس توسط شورای نگهبان یا مجمع

تشخیص مصلحت، از جمله در مورد لویج و طرح‌های مربوط به اصلاح قانون مطبوعات، تشکیل هیأت‌های منصفه، تعریف جرم سیاسی، چگونگی اجرای اصل پنجاه و نه قانون اساسی در مورد همه‌پرسی، اصلاح قانون تأسیس وزارت علوم و ... می‌توان امیدواری بیشتر مردم به نظام و آینده را جلب کرد.

تأیید دو لایحه تقدیمی رئیس جمهور به مجلس در شورای نگهبان، تا آنکه «آزادی انتخابات» تضمین شود و نیز، نهادهای حکومتی از نقض حقوق شهروندان، به ویژه منتقدان و مخالفان، بازداشته شوند.

سالم‌سازی فضای سیاسی کشور؛ به دلیل اعمال تنگ‌نظری‌ها، دخالت گروه‌های فشار و بهره‌گیری و تحریک‌های عوامل بیگانه، فضای عمومی کشور ملتهب و ناآرام است. برای سالم‌سازی فضا ضرورت دارد که متهمان و محکومان به جرایم سیاسی، مطبوعاتی و دانشجویی سریعاً آزاد شوند و از نشریاتی که بدون محاکمه علنی و بدون حضور هیأت منصفه توقیف شده‌اند، رفع توقیف شود. گروه‌های فشار، اقدام‌ها و خشونت‌های خود را مستطهر به عنایت و حمایت مقام رهبری می‌دانند. با تبری جستن صریح مقام رهبری از این گروه‌ها، لازم است نیروهای انتظامی و امنیتی با قاطعیت از اقدام‌های خودسرانه آنها جلوگیری کنند و قوه قضاییه ملزم شود که سریعاً به اتهام‌های آنها رسیدگی کند.

باور ما بر این است که اگر خواست‌های حداقلی بالا برآورده شود، حقوق مدنی، اجتماعی، سیاسی شهروندان تأمین و آزادی واقعی انتخابات تضمین شود، علاوه بر امضاکنندگان این نامه، دیگر نیروهای سیاسی نیز برای حفظ استقلال، تمامیت ارضی، منافع ملی و نظام سیاسی در چارچوب قانون اساسی کنونی مشارکت و تلاش خواهند کرد.

با آرزوی توفیق روزافزون در خدمت به مردم
بیست و چهار تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو

امضاء کنندگان نامه:

محمد آزادی، مهناز آذرینا، فریبا آقاباقری، زهره آقاجری، حسین آقامحمدیرنانی، مهندس مسعود آقایی، ناصر آملی مقدم، عباس ابوذری، دکتر طاهر احمدی، نعمت احمدی، روزبه ابراهیمی، مهندس حمید ارحاری، حسن اربابی، محمد کریم اسدیگی، وحید اسلامی، دکتر مرتضی اشرفی، مرتضی اشفاق، علی افصحی، محمد جواد اکبرین، سیدامیر اکرمی، علی اکرمی، حسین اعتمادی، اعظم اکبرزاده، عبدالمجید الهامی، مهندس مجتبی امانی مهر، اسدالله امین، اکبر ایزدپرست، مصطفی ایزدی، علی باخرد، مهندس ابوالفضل بازرگان، مهندس عبدالعلی بازرگان، دکتر محمد نوید بازرگان، دکتر کمال الدین بازرگانی، داود باقری، پروین بختیارنژاد، غلامحسین بخشی، سعید بداشتی، دکتر رحمت‌الله برهانی، علی اکبر بدیع زادگان، مجتبی بدیعی، محمد بسته نگار، دکتر محمد حسین بنی اسدی، بوجاری نصیرآبادی، ناصر بهبهانی، مهندس محمد بهزادی، مهندس داود بهرامی، محمد بهفروزی، راضیه بیرونی کاشانی، صفا بیطرف، سید امیر پاکزاد مقدم، حسین پایا، دکتر علی پایا، دکتر مسعود پدram، ناصر پروین، آرش پهلوان نصیر، جعفر پیشبین، دکتر محمود پیشبین، عباس پورآظهاری، ناصر پوررضا، رضا پویا، مهندس رضا پویان، محمد حسین پیروزی، دکتر حبیب‌الله پیمان، مهندس مجید پیمان، فرج‌الله پیمان عباسی، دکتر علی تاجرنیا، سیدمصطفی تاج‌زاده، عزت‌الله تقواییان، دکتر غلامعباس توسلی، محمدرضا توسلی، مهندس محمد توسلی، محمد توکل، خالد توکلی، مهندس مصطفی تنها، دکتر محمود توکلی، مهندس مجید تولایی، رضا تهرانی، جلال جلالی‌زاده، دکتر حمیدرضا جلالی‌پور، مندنی جهانتاب، مهندس بهمن حافظی، دکتر سعید حجاریان، مهندس حسین حریری، فاطمه حسین‌زاده، دکتر سید حسن حسینی، سید محمد حسینی، سید مسعود حسینی، ابوالفضل حکیمی، سیف‌الله حقانی، مرتضی حقیری‌زاده، فاطمه حقیقت‌جو، بهزاد حق‌پناه، علی حکمت، مجید حکیمی، محمدرضا حمسی، ایرج جمشیدی، سید حسین جعفری، مهندس مجید جابری، محمد حیدری، علی محمد حیدری، تقی خادم، ابراهیم خانیکی، ابراهیم خدادادی، مهندس امیر خرم، علی خدابخش، دکتر حشمت‌الله خسروی، محمد خلیل‌نیا، ابراهیم خوش سیرت سلامی، اسماعیل خوش‌محمدی، حاصل داسه، محمد دادفر، دکتر حبیب‌داوران، سعید دارابی، مصطفی درایتی، محمود دردکشان، سعید درودی، محمد حسین درودیان، پروین دخت‌دفتری، سعید دستگاه‌دار، مصیب دوانی، عباس دهقان‌نژاد، محسن دیانت، خشایار دیهیمی، مسعود ذهبیون، اسحاق راستی، فاطمه راکعی، محمد صادق ربانی، دکتر علیرضا رجایی، محمد جواد رجاییان، روح‌الله رجبی، حسین رحمانیان، مهندس محسن رزمخواه، سعید رحیمی مقدم، محمدجواد رسایی، مهندس جمشید رسایی، محمد صادق رسولی، اصغر رضایی، بیوک رضایی، محمد رضایی، محمد جواد رضایی، عبدالعلی رضایی، احد رضایی، محمد رضایی راد، بهمن رضاخانی، سعید رضوی فقیه، شهرام رفیع‌زاده، دکتر بهروز رفیعی، توفیق رفیعی، دکتر حسین رفیعی، غلامعلی رفیعی، دکتر رضا رئیس طوسی، مهندس مهدی رهنما، محمد علی ریگی، ایرج زارع، دکتر فیاض زاهد، مهندس حسین زمان، محمد ابراهیم زمانی، علی اکبر زنگنه، محمدرضا زهدی، مهدی

زیرکساز، علیرضا ساریخانی، دکتر احمد ساعی، مسعود سپهر، نسرین ستوده، داریوش سجادی، مهندس عزت الله سبحانی، دکتر فریدون سبحانی، عیسی سحرخیز، محمد سرچمی، مهدی سعیدپور، آیدین سعیدی، بیوک سعیدی، سعیده سعیدی، جعفر سعیدیانفر، عبدالله سلامی، مهندس علی سلطان زاده، ناصر سلطانی، مرتضی سورانه، دکتر سیدمحمد سیف زاده، محمود شاد دل بصیر، ابراهیم شاکرین، محمد شانه چی، حسین شاه حسینی، سعید شریعتی، صدیقه شکوری راد، ماشاءالله شمس الواعظین، پروین شهرزادی، ابوطالب شهسواری، رضا شیروانی، دکتر امیرحسین شیروی، رضا صادقی، محمد صارمی، مهندس هاشم صباغیان، دکتر رضا صدر، دکتر احمد صدر حاج سیدجوادی، مهدی صراف، مهندس کیوان صمیمی، عباس صفایی فر، دکتر مسعود صفایی مقدم، دکتر فضل الله صلواتی، علیاشرف زرغامی، فریدون زرغامی، حسین ضیغمی، اعظم طالقانی، دکتر حسام طالقانی، طاهره طالقانی، دکتر نرگس طالقانی، مهندس محمد طاهری، مهندس اکبر طاهری، احمد عابدینی، مهدی عاقلتر، ابراهیم عامری، علی عدالتی، مهندس حسن عربزاده، حسین عزت زاده، علی عزیززاده نائینی، محمود عزیززاده طباطبایی، محمد باقر علوی، شهین علوی، علیرضا علوی تبار، محمود عمرانی، دکتر علی اصغر غروی، علی اکبر غروی، مهندس علیرضا غروی، سعید غفارزاده، دکتر مسعود غفاری، علی غفرانی، غلامعلی غفوریان، دکتر محمد جواد غلامرضا کاشی، جعفر گلابی، علی علامی، مهدی غنی، کریم فتاح پور، حبیب الله فتوت، دکتر مرتضی فلاح، مهندس مجید فراهانی، دکتر غفار فرزندی، حسین فرزین، فاطمه فرهنگ خواه، دکتر حسن فرید اعلم، احمد قابل، هادی قابل، فرشته قاضی، برات قبادیان، مهندس رحمانقلی قلی زاده، مرتضی قلی زاده، مهندس خسرو قشقایی، ماهر قشقایی، دکتر مهدی قمشی، مهندس عبدالمجید قندی زاده، قنواتی، حجت الله قیاسی، دکتر مصطفی قهرمانی، دکتر رحمان کارگشا، مرتضی کاظمیان، مهندس محسن کاکاوند، مهدی کاملان، رضا کاویانی، دکتر محسن کدیور، منوچهر کدیور، محمدرضا کرباسی، روزبه کردونی، جمیله کریمی، حمید کریم حدیثی، علی کریم حدیثی، فاطمه کمالی، احمد سرایی، ناصر کمیلیان، محمد کیانوش راد، یعقوب کوثری، بیژن گل افرا، محمد حسین گلرخیان، فاطمه گوارایی، مهندس علی اصغر گواهی، کامبیز گوهری، مسعود لدنی، مجتبی لطفی، حسین لقمانیان، زهرا مجردی، مهندس محمد محمدزاده، بهروز محمدی، علی حسین محمدی، نرگس محمدی، محمد محمدی اردهالی، مهندس محسن محقق، حسین مدنی، سعید مدنی، ماشاءالله مدیحی، دکتر احمد مرادی، قاسم مرادی، مازیار مرتب، علیرضا مسرور، حسین مسکین، مصطفی مسکین، مهندس رضا مسموعی، احمدرضا مسموعی فر، حبیب الله مشیری، لیلامصطفوی، مصطفی مصطفوی، محمدجواد مظفر، دکتر معاضدی، فهیمه ملتی، اصغر مبینی، داریوش مبینی، خسرو منصوریان، دکتر نگار منصوریان، دکتر محمد مولوی، علی مؤمنی، محمود مؤمنی، ابوالفضل میرآخوری، مهندس امیر میرخانی، حجت الله میرزایی، حسین میرزایی، احمد منتظری، سعید منتظری، دکتر ضیاءالدین میرحسینی، مهندس وحید میرزاده، سعید نادری، غلامحسین نادری، رحمان نامجو، عبدالحمید نظام اسلامی، کاوه نقوی، مهندس محمود نعیم پور، محمود نکوروح، مهندس محمدتقی نکوفر، مهندس سیدحمید نوحی، دکتر سیدمجید نوحی، عباس نوربخش، فخرالسادات نوربخش، مهندس منوچهر نوربخش، حسنعلی نوربها، مهدی واعظ عبایی، مهندس اکبر والی، رسول وریایی، حمید وحید دستجردی، دکتر هادی هادی زاده، دکتر احمد هادوی، دکتر محمد هادوی، امین هادوی، ناصر هاشمی، محمد هاشمی عهد، علی همتی، محمد احسان هوشمند، رحیم یآوری، علی فرید یحیایی، فرهاد یدالهی، دکتر ابراهیم یزدی، دکتر رضا یوسفیان